

- c- Cinler-Cehennem
- d- Melekler-Cennetin

5- *Talebesi Matar el-Verrak'ın bildirdiğine göre ölünceye kadar öğrenciliğe devam eden büyük zat kimdir?*

- a- Katade
- b- Tolstoy
- c- Emile Zola
- d- Frederich Henry

6- *Mısır seferine çıkarken yanında üç katır yükü kitap götüreren Osmanlı padişahı kimdir?*

- a- Fatih Sultan Mehmed
- b- Yavuz Sultan Selim
- c- Kanuni Sultan Süleyman
- d- 2. Bayezid

7- *İlim öğrenmek ve Allah rızasını kazanmaktan başka maksatları olmayan ilim aşığı sahabe topluluğuna ne isim verilirdi?*

- a- Şühedâ-i Uhud
- b- Daru'n-Nedve
- c- Ashab-ı Bedir
- d- Ashab-ı suffice

EK -2
TARİH ŞUURU

“*T*arih şuurunu, geçmişle geleceği bağlayan bir köprü mesabesindedir. Bu köprüyü kurup koruyamayan milletlerin, öbür sahilde gidip nereye aborde olacaklarını kestirmek oldukça zordur.”

* * *

Ben, kökü mâzide olan âtîyim. (Yahya Kemal)

Tarih Şuurunu Kazanmak İçin

Hayatımız tıpkı bir canlı organizma gibi durmadan değişmekte, bu arada yaşadığımız, hareketlerimiz ve tavırlarımız da bundan nasibini almaktadır. Hayatın değişmez bir özelliğidir değişme. Ama kendi kültür ve medeniyetimizi devam ettirme adına sarılmak zorunda olduğumuz bazı değerler vardır. İşte bu bağlamda, bizi toplum olarak devam ettiren ve dünyanın değiştiriciliği karşısında ayakları yere bastıran husus ciddi bir tarih şuuruna sahip olmak gerçektir.

Tarih şuuruna sahip toplumlar, milli şuurlarının parçalanmamasını sağladıkları gibi hastalıklı bir ruh hâli içine de girmezler. Bu şuurdan yoksun toplumlar, kendileri olamazlar, hep başkalarından etkilenirler, renkten renge girerler, başka toplumların menfaatleri doğrultusunda bir aracı ve vasıta olmaktan kurtulamazlar. Bu da beraberinde bir parçalanmışlığı getirir. Kendi tarihinden ibret almayan ve tarihini iyi değerlendiremeyen insanlar gerçek mutluluğu hep başka milletlerde ararlar. Onların teknik ve gelişmişliklerini değil taklit edilmeyecek hareketlerini benimserler ki bu da beraberinde büyük bir yozlaşmayı getirir.

Evet, “tarih, sadece keşfolunan ve yalnızca seyredilen kuru olaylar resmigeçidi değil, aynı zamanda önümüze konan bir hayattır. Bizi köksüzlükten kurtarıp, ebediyete akıp giden ırmağa dönüştüren, aynı kaderi paylaşan milletlerin arasında bize varlığımızı duyuran tarih şuurudur.”²³⁷

Milli şuurumuzun oluşmasının en önemli bir etkeni, tarih bilgisidir. Onun beslendiği en önemli kaynak tarih şuurudur; ondan mahrum kalan milli şuur, susuz kalmış çiçek gibi kurur.

Biz milletçe tarih şuuruna sahip bir nesle her zamankinden daha çok muhtacı. Çünkü tarih şuuruna kadar insana doğruyu işaret eden bir yol gösterici bulmak mümkün değildir. Aynı zamanda tarih şuuruna sahip bir milletin teminatı gibidir.

Günümüzde sadece savaşlar tarihini okumakla tarih şuurunu kazanmak mümkün değildir. Bu yüzden yalan söylemeyen ve gerçek tarihi anlatan kitaplar hazırlanmalı ve

²³⁷ Mehmet Niyazi, Zaman gazetesi.

okunmalıdır. Olayları kuru bir şekilde anlatmaktan öte, onları sebep sonuç ilişkisi içinde inceleyen, gerçek sebepleri üzerinde duran, o zamanın şartları göz önünde bulunarak günümüze de hitap etmesini bilen sentez ve analizleri ihtiva eden tarih kitaplarına ne kadar çok ihtiyacımız vardır.

M. Fethullah Gülen Hocaefendi bir yazısında sağlıklı toplum yapısına sahip bir millet ve kalkınmış bir ülke olmanın en önemli şartlarını peş peşe sıralarken tarih şuuruna değinir ve “tarih şuuru, geçmişle geleceği bağlayan bir köprü mesabesindedir. Bu köprüyü kurup koruyamayan milletlerin, öbür sahilde gidip nereye aborde olacaklarını kestirmek oldukça zordur” der. O, daha sonra da, genel bir değerlendirmede içinde kültür konusuyla birlikte, zamanı aşmadan da bahseder ve analizlerini şöyle bağlar:

“Onun içindir ki topyekün millet; bir kıta sahanlığı prensibiyle milli ruh ve sahillerini, semalarını kimseye ihlal ettirmeme düşüncesiyle milli mefkûre atmosferini, aynı hassasiyetle milli kültür haremmini koruyup kollamalı ve şartlar ne olursa olsun, göz ve gönüllerimiz mutlaka kendi ülkemiz üzerinde bulunmalı; bütün bunlarla beraber, bugünün nesilleri, hem “dün” hem de “yarın” olmasını bilmeli ve bu anlayışla geleceği, mazi kaneviçesine göre bir dantela zarafet ve inceliği içinde işlemelidir ki, bugüne kadar milletçe maruz kaldığımız içtimâî erozyonlara bir daha düşülmesin; kaybedilen şeyleri telâfiye çalışırken, yeni kayıplara sebebiyet verilecek fâsit dairelere girilmesin ve varolma kavgasının verildiği aynı noktada, çeşitli dejenerasyonlarla ölüme davetiye çıkarılmış olmasın...!”²³⁸

²³⁸ Sızıntı, Eylül 1985.

Soyumun Şarkısı

Soyumun gezdiği bahçede güller açarmış,
Dudağında kıpkızıl kan, yanağında jâle;
Sabâyla salınan zülüfler koku saçarmış,
Alev alev yanan sînelerdeki âmâle...

Yaprak sesleri arasında bülbül nağmesi,
Gelip kulaklara çarpan mâhûr âhengiyle;
Tıpkı Cennetlerin tüllenen lâtif ma'kesi,
Hiç ölmeyen güzelliği, solmayan rengiyle...

Her yan bir "Bağ-ı İrem" bu bahar ülkesinde,
Buhurdanlar gibi hep tütüp-duran sîneler,
Solukladıkları ölümsüzlük bestesinde;
Neşeyle soluklandılar aylar ve seneler.

Ay, Güneş başka duyulurdu onun bağrında;
Goncalar tüllenirken çiçekler arasında.
Her gün bir başka fasıl bahçesinde, bağında,
Güzellikler tüterdi akında karasında...

Böyle bir dünya bugün hayâl sayılsa bile,
Ölümsüz sesler duymuştuk o altın günlerden,
Geçerken evlâd-ı fâtihân debdebesiyle,
Tarih ürpererek ayağa kalkmıştı birden.

Harıl harıl at üstünde bir karanlık gece,
Uçmuştuk üveyk gibi ışıktan kanatlarla..
Işıklarıyla aydınlanmıştı her bilmece,
Savaşmışlardı her dem köhne kanaatlarla...

Tarihten Güç Almadan İlerlemek Mümkün Değildir

Tarihin ve kültürel değerlerin her millet için büyük bir önemi vardır. İnsanlar, tarihi geçmişlerini, kültürlerini, medeniyetlerinin ortaya çıkışını ve mertebe kazanmalarını tarihin derin sayfalarından öğrenebilirler.

İnsanların geçmiş zamanların güzel hatıraları ile zaman zaman neşelendikleri gibi milletler de mazinin irfan ve zafferlerini yâd ederek maddî ve manevî hayatlarını güçlendirirler.

Zira zihinler yalanlarla ve uydurma bilgilerle de kaplı olsa, hakikatler tarihin berrak yapraklarında mevcuttur.

Mazisi derin, ihtişamlı ve insanı meziyetlerle dolu bir millet, tarihinden asla ayrı düşünülemez. Sonsuz bir müddet yaşamak arzu ve gayretinde olan, yüksek seviyeli ve milli şuurla kaplı bir milletin tarihini yaşatması kendileri için hayati bir görevdir.

Evet, tarihin geçmiş sayfaları bir milletin geleceği için atacağı adımların izlerini taşır. Diğer bir ifade ile gelecek zaman, geçmiş zamanın bir aynasıdır. Kendi kültür ve medeniyetinin tarihte nelere kâdir olduğunu bilmeden, tarihten güç almadan ilerlemek mümkün değildir. Tarihteki büyüklerimizin kendi gelenek ve örflerine sahip çıkarak, kendi değerleriyle nasıl hüküm sahibi olduklarını bilmek gerekir ki değişmeden ve başkalaşmadan geleceğe umutla bakmak gerekir. Geçmişini iyi bilenler, geleceğine umutla ve endişesiz bakabilirler.

Bununla beraber sadece tarihiyle ve eskiden yaşadığı menkıbelerle övünüp duran ve yarın başkalarının anlatacağı

hareketleri ortaya koyamayanların ciddi bir tarih şuuruna sahip oldukları söylenemez. Tarih şuuruna sahip olmak demek tarihiyle yetinmek ve avunmak demek değildir. Tarih şuuruna sahip çıkmak, tarihten ibret alıp geleceğe yürürken onun gücünü arkana almak demektir. Kendi değerlerine sahip çıkan, ruhlarında sarsılmaz bir iman, bünyelerinde büyük bir irade taşıyan milletler, hiçbir zaman yok edilemezler.

Bizim milletimizi uzun zamanlardan beri çeşitli hile ve tuzaklarla tarih şuurundan ve tarihi değerlerinden uzaklaştırmak için çalışan pek çok güç olmuştur. Bunu kısmen de olsa başarmış gibi görünen bu insanlara karşı özellikle genç neslimizin uyanık olması ve tarihini en doğru kaynaklardan öğrenmeleri gerekmektedir.

Tarih şuuruna sahip çıkmak, kendi öz değerleriyle barışık yaşamak, bu yüce milletin ruhunda ve özünde bulunmaktadır. Kendisine tarihi unutturulmuş insanımızın silkinip kendine gelmesi derlenip toparlanması ve o eski günlerine tekrar dönmesi kuvvetle muhtemeldir. Tarihe bakılınca bu milletin kurduğu bir devletin yıkılmasından sonra yeni bir tanesinin asırlarca hükümranlığa devam etmesi bunun en açık göstergesidir. Bugün, haysiyetli, sağlam ve şerefli bir hayat yaşayabiliyorsak bunun tarihimize ilgili olduğunu unutmamalıyız.

Evet, tarihimiz göstermektedir ki kendi inancına, kültüre ve medeniyetinin öğretilerine sıkı bir şekilde bağlı olanlar her zaman ilerlemiş, buna mukabil başkalarının değerlerini taklit edip kendi tarihinden uzak duranlar da kendi milli birlik

ve beraberliklerini bozmuşlardır. Bundan dolayı geçmişi ile geleceğinin hesabını yapabilen bir nesile çok ihtiyaç bulunmaktadır.

Kendi ruhundan kopmadan, kendi kültürünü unutmadan ilim ve irfanda ilerlemek ve ileri teknolojileri öğrenmek gerekir.

Bir Tarihi İbret Vesikası

Tarihimizde Kel Aliço 26 sene Kırkpınar başpehlivanlığını elinde bulundurmuş yiğit bir güreşçi idi. Karşısına kimse çıkamıyordu. Pehlivanlığının 27. senesinde Deliormanlı Yusuf Pehlivan ile kapışacaklardı.

Cazgır önce Aliço'ya sonra Yusuf'a hitap etti. Her ikisi de, halkı selamladıktan sonra peşreve başladılar. Aliço genç bir delikanlı gibi seri peşrev yapıyor ve fırtına gibi dönüyordu. Yusuf'un da koca elleriyle yaptığı peşrevler çok ustaca ve gösterişliydi. Peşrevinden de anlaşılıyordu ki, işinin ehli bir başpehlivandı.

Peşrev faslını elenseler takip etti. Aliço'nun o elenselerini yiyip de sarsılmayan pek azdı. Halk, Yusuf'un bu elenselerden hiç de sarsılmadığını görerek heyecanlanmış ve zevkli bir güreş seyredeceklerini anlamıştı. Aliço, Yusuf'tan çekinmediğini göstermek istercesine dik güreşiyor ve onun dalmasını bekleyerek elenseleriyle yıldırmadığı bu güreşçiyi öldürücü boyundurukları ile hırpalayıp, yenmeyi düşünüyordu.

Yusuf, bunu sezinlemiş gibi bir defa olsun paça kapmak için dalmamıştı. Güreşin başlaması bir saate yaklaşırken Yusuf, Aliço'nun elenselerine karşılık vermeye başlamıştı. Koca pençeleriyle öyle bir elense çekiyordu ki Aliço, o zaman Yusuf'un ellerindeki kuvveti fark etmiş ve karşısındakinin çok kuvvetli bir pehlivan olduğunu

anlamıştı. Açık vererek güreştiği halde Yusuf'un da dalmamasına bir mana veremiyordu.

Kendisi saatlerce güreştiği için güreşin uzamasının kendi yararına olacağını düşünüyordu. Ama iki saate yakın bir zaman geçip de Yusuf'un yorulmadığını seziniyen Aliço taktiğini değiştirerek şimşek gibi çift paçaya daldı. Yusuf da çok seri bir dönüşle paçalarını kaptırmadan öne doğru yüzükoyun kapaklandı. Aliço da dizleri üzerinde emekleyerek Yusuf'u kasnağından bastırıp, kalkmasına fırsat vermedi.

Yusuf ayağa kalkmak için sağa sola hamle yaptıysa da Aliço'nun pençesinden kurtulamayacağını anlayarak, açık vermemek için mümkün olduğu kadar toplandı. Aliço, Yusuf'u altında zaptettikten sonra hemen şark kündesini doldurmaya başladı. İşte o anda, Yusuf'un Aliço'nun elinden kurtularak ileri fırladığını ve korkunç bir nara ile Aliço'yu ayakta karşıladığı görüldü. Herkes Yusuf'un kuvvetine ve güreşin hareketliliğine hayran kalmış, ikisini de övücü sözlerle teşvik ediyordu. Akşam gurûbuna doğru Yusuf, bir daha düşmeden güreşi başa baş sürdürmeye başlamıştı.

Saatler geçmesine rağmen güreşin hızı gittikçe artıyordu. Güreşte kimin galip geleceğini kestirmek çok güçtü. Ama Yusuf'un daha nefesli olduğunu da güreşten anlayanlar sezinlemişti. Aliço'nun yaşlılığı kendisini göstermeye başlamıştı. Akşam karanlığı basarken Aliço, güreşteki hamlelerinin istediği hızda olmadığını anlamıştı.

Ama Aliço gaddar olduğu kadar da mertti. Her şeyin hakkını vermesini bilirdi. Müteessir de değildi. Yusuf'un başpehlivanlığa layık olduğunu anlamıştı. Artık güreşi rahatça bırakabilirdi. Adalı Halil Pehlivanla Yusuf'un bu

meydanı layıkıyla dolduracaklarından emindi. Bunları düşünerek bu genç pehlivana karşı eskiden güreştiği gibi pek gaddarca güreşmemeye karar verdi. İçten boğmalarında pek hoyrat davranmıyor, budamaları ve tırpanları daha yumuşak vuruyordu.

26 sene Kırkpınar Başpehlivanlığını kazanmış bir kimsenin şerefine ve şanına layık bir şekilde güreşi terk etmesini istiyorlardı. Artık karanlık iyice bastırılmıştı. Aliço yaşlı haliyle genç bir delikanlı gibi bütün gün güreşmiş ve oyundan oyuna geçerek güreşin bütün inceliklerini göstermişti. Yusuf da ne kadar usta bir pehlivan olduğunu ispat etmişti.

Güreşi beraber ayırmak isteyenlere Aliço'nun meydan ortasından şöyle bağırdığı duyuluyordu:

“A be, burası Kırkpınar'dır. Er meydanıdır buncağız. Burada yenişene kadar güreş tutulur. Zift fiçıları, çıralar ne güne durur? Tutuşturun oncağızları. Pişmiş güreş yarıda konur mu hiç? Bu kızancağıza yenilmek kaderimde varsa ko verin yensin beni. Hem ben artık bu er meydanından çekileceğim. Aliço'yu yenmek talihini bir daha bu Yusufcağız nerden bulacak?”

Bu sözleri duyan Koca Yusuf, bir his sağanağına tutulur, gözleri nemlenir, Kel Aliço'nun ellerine kapanır ve büyük ustanın elini öper ve şöyle der:

“Ustaların ustası, pehlivanların pehlivanı koç yiğit ağam benim. Gel bırakalım bu güreşi, sözlerinle yendin sen beni. Elimde, ayağымda dermanım kalmadı. Bu söylediklerinden sonra tutamam gayrı ben seni. İstersen sen tut beni, vur sırtımı yere.”

Aliço da duygulanmış ağlamaklı olmuştur:

“Bu meydan bundan sonra senindir. Senin gibi bir pehlivan ortaya çıktıktan sonra gözüm arkada kalmadan

ayrılacağım buralardan. Ödül de, pehlivanlıkta senindir. İkisine de güle güle sahip ol. İkisi de sana helal olsun oğul.” der ve Koca Yusuf'u galip ilan eder. Artık meydanların tek hakimi vardır.

Koca Yusuf...²³⁹

Evet, şimdi bir düşünelim: Birbirlerini yenmek için akla hayale gelmedik tuzaklara başvuranlar, her türlü müsabakayı hile ile yerine getirmeye çalışanlar nerede? Bizim ecdadımızdaki bu ruh nerede? Birbirlerini normal şartlar altında yenmiş olsalar bile ecdadımızın gösterdiği mertlik ve tevazu karşısında günümüzün insanları acaba nerede durmaktadır? Tarih bize kendi kültür ve medeniyetimizin değerlerinin nasıl yaşandığını gösterdiği gibi bundan sonra da yaşanabilir olması yönünde aşk, şevk ve heyecan verir.

Gerçek pehlivanlığın hakkı teslim etmekte olduğunu bilen, gerçek gücü hak sahibine hakkı vermekte bulan Aliço'nun tutumu önemli olduğu kadar Koca Yusuf'un yiğit ustasının eline kapanması ve bu yüce davranışı göstermesi de çok mühimdir. Gerçek mertliğin ne olduğunu anlatan bu tarihi ibret vesikası gibi bizlere gerçek değerlerimizi ve o eski yüce gücümüze ulaşma yollarını öğreten daha pek çok belgelerimiz vardır. Bu belgeleri arşivlerden alıp gün yüzüne çıkarmak da tarih şuuru için gereken önemli bir görevdir...

²³⁹ Eşref Şefik, *Tarihî Türk Güreşçileri*, s. 103.

Tarih Şuuru, Sürekli Müracaat Edilmesi Gerekli Olan Bir Kaynaktır

Tarih şuuru, toplumun aktivitesi ve canlı tutulması adına önemli bir kaynaktır. Onu hiçbir zaman nazarlardan dûr etmeden içimizde her lâhza canlı tutmamız gerekir. Bu hakikati M. Fethullah Gülen Hocaefendi şöyle dile getiriyor:

“Tarih şuuru, sık sık müracaat edilen tertemiz bir kevsir kaynağı olması itibarıyla yer yer bizim için bir teselli kaynağı olmuştur. Her ne kadar o, ‘İçinde bulunduğu zamandan çok iyi yararlanamayan ve onu iyi değerlendiremeyen aciz milletlerin teselli için sığındıkları bir bahane’ olarak görülse de ben, bu teselli kaynağının çok önemli olduğuna inanıyorum. Zira ideallerimizin fizibilitelerini yapma ve onları pratiğe dökme adına beslendiğimiz kaynak, tarih şuurudur.

Evet biz, Yahya Kemal’in ‘Ben kökü mâzide bir âtiyim.’ mısraında ifade ettiği gibi geçmiş ve geleceğe kuşatıcı bir perspektiften bakabilen, geleceği mâziden gelen ruh ve mânâ kökümüz üzerine bir dantela gibi ören milletiz. Bundan dolayı da sürekli mâzi şuur ve zenginliğine müracaat eder, bir endam aynası gibi onun karşısına, geçip kendimizi sorgular ve ona göre kendimizi hazırlayıp geleceği kucklamaya çalışırız.

Bu yönüyle tarih şuuru, sürekli müracaat edilmesi gerekli olan bir kaynaktır. Hasımlarımız, geçmişin engin, zengin ve rengin ikliminden uzaklaştırmak suretiyle âdeta bizi birer renk körü yaptılar. Böylece bizim dünyamızı siyah beyaza

boyayıp, bizi çok büyük bir zevk kaynağından mahrum ettiler.

Doktor İkbâl, bu mevzuya bir hikâye ile yaklaşarak meseleye ayrı bir derinlik kazandırır. Zamanın birinde koyunlar arslanlardan bîzar olmuşlar. Nihayet bir gün kendini inzivaya çekmiş, yaşlı, bilge bir koyuna dertlerini anlatmışlar. O da koyunlara, değişik bahaneler uydurarak devamlı et yemenin çok kötü olduğunu arslanlara telkin etmeleri tavsiyesinde bulunmuş. Koyunlar, bu tavsiyeye uyarak bir inkılâp gerçekleştirmişler ve neticede arslanları koyunlaştırmışlar. Tabîî Doktor İkbâl'in burada esas vurgulamak istediği mesele; kısırdan hareketle arslan bir milletin, başkaları tarafından nasıl renk körü hâline getirilerek koyunlaştırıldığı ve kimliklerinin değiştirildiği hakikatidir.

Hâsılı, tarih şuuru, insanların kendi kimliklerini muhafaza adına çok önemli bir değerler bütünüdür. Bu değerleri görmezlikten gelmek körlük, toplumu bunlardan uzaklaştırmaya çalışmak ise basiretsizliktir.”²⁴⁰

²⁴⁰ M. Fethullah Gülen, *Fasıldan Fasıla 4*.

Yavuz Sultan Selim

Yavuz Sultan Selim, sekiz sene gibi kısa bir süre içinde İran'ı avucunun içine almış; Mercidabık ve Ridaniye seferlerinden zaferle dönmüş; bir fitne kaynağı üzerine sefere çıktığı esnada da bir şirpençe ile hayata veda edip yürümüştür Rabbine.

Şu üst üste hamleler kendi rekorlarını kırma niteliğindedir: Mısır'ı fethedip mukaddes emanetlerle dönerken, pâyitaht olan İstanbul'a yaklaştığında, halkın kendisini muhteşem bir törenle karşılayacağını öğrenir. Bunun üzerine lalasına,

“Lalam! Böyle bir şey uygun düşmez; biz ne yaptık ki! En iyisi biz geceyi Üsküdar'da geçirelim de halk uyurken sessizce Topkapı'ya geçeriz.” der.

Cihan fatihi koca hükümdar, şan ve şerefın burnuna bir kanca takarak onu, ayaklarının ucuna kadar geldiği bir durumda, ayaklarının altına alır; zira bu celâdetli padişah arkasında hocası İbn Kemal olduğu hâlde ihtişamıyla yolda giderken İbn Kemal'in atının ayağından sıçrayan çamur onun cübbesine sıçrayıvermişti... Haşmetli hükümdardan gelecek bir gazap endişesiyle o büyük ve hakperest insanın içinde bir endişe hâsıl olur düşüncesiyle Yavuz Sultan Selim Han, hemen dönüp nedimlerine şu talimatı verdi:

“Sizlere vasiyetim: Şu anda benim üzerimdeki, hocamın atının ayağından sıçrayan çamurla çamurlanmış bu cübbeyi mutlaka benim tabutumun üzerine örtmenizdir. Zira ben Rabbimin huzuruna bu cübbe ile gitmek isterim.”

Hilafete ait mukaddes emanetleri aldığı, İslâm'ın bayraktarlığını yüklediği ve bütün emirlerin, karşısında dize geldiği, hutbenin de onun namına okunduğu, zafer sarhoşluğunun yaşanabileceği o sevinç dolu dakikalarda, hatibin, "Emîrû'l-Harameyn" şeklindeki hitabına o: "Ben emir olamam. Buranın emiri Hz. Muhammed Mustafa'dır (sallallâhu aleyhi ve sellem). Ben olsa buranın hizmetkârı olabilirim." diyerek kendisine "Hâdimü'l-Harameyn" denilmesini istemiştir; istemiştir, çünkü o, hakikî bir büyüktür. Zira büyüklükte büyüklüğün emaresi tevazu ve mahviyettir. İctimaî hayatta herkesin görmesi ve görünmesi için pencereler vardır. Büyük insan, görünmek için küçülür ve iki büklüm olur. Küçük insan da parmaklarının üzerine dikilir; büyük görünmeye çalışır. Onun için, hemen her zaman büyük görünenler küçüklüklerini, mütevazi görünenler de büyüklüklerini gözler önüne sergiler dururlar.

Konu ile İlgili Bazı Kaynaklar

- Peygamberler Tarihi, Muştu Yayınları
- Tarih Aynası, Işık Yayınları
- Tarihte Kıbrıs ve Hala Sultan, Işık Yayınları
- Tarihin Yıkılmaz Kalesi Çanakkale, Yitik Hazine Yayınları
- Tarihte İlginç Gerçekler, Yitik Hazine Yayınları
- Bir Hüznün Tarihi: Sarıkamış, Yitik Hazine Yayınları
- Tarihte Ramazan, Yitik Hazine Yayınları
- İslâm, Bilim, İnsan ve Tarih, Yitik Hazine Yayınları
- Tarih, Toplum ve Gelenek, Işık Akademi Yayınları
- Kutsala, Tarihe ve Hayata Dönüş, Işık Akademi Yayınları
- Tarihin Meçhul Tanıkları, Kaynak Yayınları
- Ayağın Nerede Oğul, Yitik Hazine Yayınları

CEVAP ANAHTARLARI

	1- Niçin Güzel Ahlâk Sahibi Olmalıyız?	2- Anne Baba Hakkı	3- Dostluk ve Arkadaşlık	4- Yardımlaşma	5- Doğruluk, Dürüstlük ve Yalan Söylememe, Sözünde Durma	6- Âdâb-ı Muâşeret	Ek: Kitap Okumanın Önemi
1	c	a	a	a	b	d	a
2	b	d	d	b	d	d	b
3	a	c	a	d	d	b	c
4	a	c	c	c	b	c	d
5	d	a	b	b	a	a	a
6	b	b	d	a	a	c	b
7	a	d	d	b	d	c	d
8	c		b	a	a	d	
9	d		a	d	c	a	
10	d		d	b	c	c	